

**KONVENCIJA O PRISTUPU INFORMACIJAMA, UČEŠĆU JAVNOSTI U
ODLUČIVANJU I PRISTUPU PRAVDI U OKOLIŠNIM PITANJIMA**

**U Aarhusu, Danska
25. juna 1998.**

Potpisnice ove Konvencije,

Prisjećajući se principa 1. Štokholmske deklaracije o ljudskom okolišu,

Također se prisjećajući principa 10. Deklaracije iz Rija o okolišu i razvoju,

Dalje se prisjećajući rezolucije Generalne skupštine 37/7 od 28. oktobra 1982. o Svjetskoj povelji za prirodu, kao i rezolucije 45/94 od 14. decembra 1990. o potrebi osiguranja zdravog okoliša za dobrobit pojedinaca,

Podsjećajući se Evropske povelje o okolišu i zdravlju usvojene na Prvoj evropskoj konferenciji o okolišu i zdravlju Svjetske zdravstvene organizacije i Frankfurtu-am-Main, Njemačka, 8. decembra 1989,

Afirmirajući potrebu za zaštitom, očuvanjem i unapređenjem stanja okoliša i osiguranjem održivog i okolišno zdravog razvoja,

Spoznajući da je adekvatna zaštita okoliša od osnovne važnosti po ljudsku dobrobit i uživanje osnovnih ljudskih prava, uključujući i samo pravo na život,

Spoznajući također da svaka osoba ima pravo da živi u okolišu adekvatnom za svoje zdravlje i dobrobit, te dužnost, i pojedinačnu i u vezi s drugima, da štiti i unapređuje okoliš u korist sadašnjih i budućih generacija,

Smatrajući da, ako žele ostvarivati ovo pravo i poštivati ovu dužnost, građani moraju imati pristupa informacijama, imati pravo na učešće u odlučivanju i imati pristupa pravdi po pitanjima okoliša, te potvrđujući u tom smislu da građanima može trebati pomoć u cilju ostvarivanja svojih prava,

Spoznajući da se, u polju okoliša, boljim pristupom informacijama i učešćem javnosti u odlučivanju poboljšavaju kvalitet i sprovedba odluka, doprinosi svijesti javnosti o okolišnim pitanjima, daje javnosti mogućnost izražavanja svojih zabrinutosti i omogućava javnim organima vlasti da takve zabrinutosti uzmu u obzir,

S namjerom u tom smislu unapređivanja odgovornosti i transparentnosti u odlučivanju i jačanja podrške javnosti odlukama po pitanju okoliša,

Spoznajući poželjnost transparentnosti na svim nivoima vlade i pozivajući zakonodavna tijela na sprovedbu principa ove Konvencije u svom postupanju,

Također spoznajući da javnost treba biti svjesna procedura za učešće u odlučivanju po pitanju okoliša, imati im slobodan pristup i znati kako ih koristiti,

Spoznajući dalje važnost odnosnih uloga koje pojedinačni građani, nevladine organizacije i privatni sektor mogu odigrati u zaštiti okoliša,

U želji da promoviraju obrazovanje u polju okoliša u cilju daljnjeg razumijevanja okoliša i održivog razvoja, te da podstaknu svijest šire javnosti i njeno učešće u donošenju odluka koje se odnose na okoliš i održivi razvoj,

Naglašavajući, u ovom kontekstu, važnost upotrebe medija i elektronskih i drugih budućih oblika komunikacije,

Spoznajući važnost potpune integracije okolišnih razmatranja u odlučivanju vlade i shodno tome potrebu za tim da javni organi vlasti raspolažu tačnim, sveobuhvatnim i ažuriranim informacijama o okolišu,

Potvrđujući da javni organi vlasti smatraju da su informacije o okolišu u interesu javnosti,

Uz zabrinutost da bi učinkoviti pravosudni mehanizmi trebali biti pristupačni javnosti, uključujući organizacije, tako da budu zaštićeni legitimni interesi i da se sprovodi zakon,

Naglašavajući važnost da se potrošačima dostavljaju adekvatne informacije o proizvodima da bi im se omogućilo svjesno činenje izbora kad je u pitanju okoliš,

Spoznajući zabrinutost javnosti zbog namjernog puštanja genetski modificiranih organizama u okoliš i potrebu za većom transparentnošću i većim učešćem javnosti u odlučivanju u tom polju,

Uz uvjerenje da će se sprovedbom ove Konvencije doprinijeti jačanju demokratije u regionu Ekonomske komisije za Evropu Ujedinjenih nacija (ECE),

Svjesne uloge koju u tom smislu ima ECE i podsjećajući se, između ostalog, na Smjernice ECE za pristup okolišnim informacijama i učešću javnosti u odlučivanju po pitanju okoliša, odobrenima u Ministarskoj deklaraciji usvojenoj na Trećoj ministarskoj konferenciji „Okoliš za Evropu“ u Sofiji, Bugarska, 25. oktobra 1995,

Imajući na umu relevantne odredbe u Konvenciji o procjeni utjecaja na okoliš u prekograničnom kontekstu, zasnovanoj u Espoou, Finska, 25. februara 1991, i u Konvenciji o prekograničnim efektima industrijskih nezgoda i Konvenciji o zaštiti i korištenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera, objema zasnovanima u Helsinkiju 17. marta 1992, te drugim regionalnim konvencijama,

Svjesne da će se usvajanjem ove Konvencije doprinijeti daljem jačanju procesa „Okoliša za Evropu“ i rezultata Četvrte ministarske konferencije u Aarhusu, Danska, iz juna 1998,

Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1.
CILJ

U cilju doprinošenja u zaštiti prava svakog lica sadašnje i budućih generacija na život u okolišu adekvatnom njegovom zdravlju i dobrobiti, svaka Potpisnica garantira prava pristupa informacijama, učešća javnosti u odlučivanju i pristupa pravdi po pitanju okoliša u skladu s odredbama ove Konvencije.

Član 2. DEFINICIJE

U svrhu ove Konvencije,

1. „Potpisnica“ označava, osim ako tekst ne naznačuje drugo, Ugovornu stranu ove Konvencije;
2. „Javni organ vlasti“ označava:
 - (a) Vladu na nacionalnom, regionalnom i drugim nivoima;
 - (b) Fizička ili pravna lica koja obavljaju funkcije javne uprave po nacionalnom pravu, uključujući posebne dužnosti, aktivnost ili usluge u odnosu na okoliš;
 - (c) Sva druga fizička ili pravna lica koja imaju javne nadležnosti ili funkcije, ili pružaju javne usluge, u odnosu na okoliš, pod kontrolom tijela ili osobe koje spada u okvir potparagrafa (a) ili (b) iz gornjeg teksta;
 - (d) Institucije bilo koje organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju navedene u članu 19, koja je Potpisnica ove Konvencije.

Ova definicija ne uključuje tijela ili institucije koje postupaju u pravosudnom ili zakonodavnom svojstvu;

3. „Okolišne informacije“ uključuju sve informacije u pismenom, vizuelnom, verbalnom, elektronskom ili drugom materijalnom obliku o:
 - (a) Stanju elemenata okoliša, poput zraka i atmosfere, vode, tla, zemljišta, pejzaža i prirodnih lokacija, biološkog diverziteta i njegovih komponenti, uključujući genetski modificirane organizme i interakciju između tih elemenata;
 - (b) Faktorima poput supstanci, energije, buke i radijacije, te aktivnosti i mjera, uključujući administrativne mjere, okolišne sporazume, politike, legislativu, planove i programe, koji se odnose ili će se vjerovatno odnositi na elemente okoliša u okviru potparagrafa (a) u gornjem tekstu, rentabilnosti i drugih ekonomskih analiza i pretpostavki koje se koriste u odlučivanju po pitanju okoliša;
 - (c) Stanju ljudskog zdravlja i sigurnosti, uslovima ljudskog življenja, kulturnim lokacijama i građevinskim strukturama, onoliko koliko su one pod utjecajem ili mogu biti pod utjecajem stanja elemenata okoliša, te putem tih elemenata, pod utjecajem faktora, aktivnosti ili mjera iz potparagrafa (b) u gornjem tekstu;
4. „Javni“ označava jedno ili više fizičkih i pravnih lica, te u skladu s nacionalnom legislativom ili praksom, njihovih udruženja, organizacija ili grupa;

5. „Javnost koje se predmet tiče“ označava javnost koja je pod utjecajem ili će vjerovatno biti pod utjecajem, ili ima interesa u, odlučivanju po pitanju okoliša; u svrhu ove definicije, nevladine organizacije koje promoviraju zaštitu okoliša i ispunjavanje eventualnih zahtjeva po nacionalnom zakonu smatrati će se da imaju interes.

Član 3. OPŠTE ODREDBE

1. Svaka Potpisnica preduzima neophodne legislativne, regulatorne i druge mjere, uključujući mjere za postizanje kompatibilnosti između odredbi za implementaciju informacija, javnog učešća i pristupa pravdi iz ove Konvencije, kao i za propisno sprovođenje mjera, ustanovljavanje i održavanje jasnog, transparentnog i dosljednog okvira za sprovedbu odredbi ove Konvencije.
2. Svaka Potpisnica se trudi osigurati da zvaničnici i organi vlasti pomažu i pružaju smjernice javnosti u traženju pristupa informacijama, u olakšavanju učešća u odlučivanju i u traženju pristupa pravdi po pitanjima vezanim za okoliš.
3. Svaka Potpisnica promovira obrazovanje i svijest o okolišu kod javnosti, posebno po pitanju ostvarivanja pristupa informacijama, učešća u odlučivanju i ostvarivanja pristupa pravdi po pitanjima vezanim za okoliš.
4. Svaka Potpisnica pruža odgovarajuće priznanje i potporu udruženjima, organizacijama ili grupama koje promoviraju zaštitu okoliša i osigurava da njen nacionalni pravni sistem bude dosljedan s ovom obavezom.
5. Odredbe ove Konvencije neće ugrožavati pravo Potpisnica na održavanju ili uvođenju mjera kojima se obezbjeđuje širi pristup informisanju, širem učešću javnosti u odlučivanju i širem pristupu pravdi po pitanjima vezanim za okoliš nego što se zahtijeva u skladu s ovom Konvencijom.
6. Ovom Konvencijom se neće zahtijevati derogacija nikakvih postojećih prava pristupa informacijama, učešća javnosti u odlučivanju i pristupa pravdi po pitanjima vezanim za okoliš.
7. Svaka potpisnica promovira primjenu principa ove Konvencije u međunarodnim procesima odlučivanja po pitanju okoliša te u okviru međunarodnih organizacija po pitanjima vezanim za okoliš.
8. Svaka Potpisnica osigurava da lica koja ostvaruju svoja prava u skladu s odredbama ove Konvencije neće biti kažnjavana, progranjana ili maltretirana na bilo koji način zbog svog angažmana. Ova odredba nema utjecaja na ovlasti nacionalnih sudova u smislu određivanja razumnih troškova sudskih postupaka.
9. U okviru relevantnih odredbi ove Konvencije, javnost ima pristupa informacijama, ima mogućnost učešća u odlučivanju i ima pristupa pravdi po pitanjima vezanim za okoliš bez diskriminacije po pitanju državljanstva, nacionalnosti i domicila, te u slučaju pravnog lica, bez diskriminacije u vezi toga gdje ima registrovano sjedište ili učinkovit centar svojih aktivnosti.

Član 4. PRISTUP INFORMACIJAMA VEZANIM ZA OKOLIŠ

1. Svaka Potpisnica osigurava da, u skladu s narednim paragrafima ovog člana, javni organi vlasti, kao odgovor na zahtjev za informisanjem vezanim za okoliš, načine te informacije raspoloživima javnosti, u okviru nacionalne legislative, uključujući, tamo gdje se to zahtijeva i u skladu s podparagrafom (b) u donjem tekstu, kopije važeće dokumentacije koja sadrži ili se sastoji od takvih informacija:
 - (a) Bez potrebe da se iskazuje interes;
 - (b) U zahtijevanom obliku osim:
 - (I) Ako nije razumno da javni organ vlasti dostavlja te informacije u drugom obliku, u kom slučaju će se dati razlozi za njihovo dostavljanje u tom obliku; ili
 - (II) Ako su te informacije već raspoložive javnosti u drugom obliku.
2. Informacije vezane za okoliš iz paragrafa 1. u gornjem tekstu će se stavljati na raspolaganje što je prije moguće, a najkasnije mjesec dana nakon dostave zahtjeva, osim ako obimnost i kompleksnost informacija ne opravdava produženje ovog roka na dva mjeseca nakon dostave zahtjeva. Tražilac informacija obavještava se o tom produženju kao i o razlozima kojima se ono pravda.
3. Zahtjev za informacije vezane za okoliš može se odbiti:
 - (a) Ako javni organ vlasti kojem je zahtjev upućen ne drži informacije vezane za okoliš koje su tražene;
 - (b) Ako je zahtjev očigledno nerazuman ili formuliran na pretjerano generalan način; ili
 - (c) Ako se zahtjev tiče materijala koji je u toku pripreme ili se tiče internih saopćenja javnih organa vlasti gdje se takvo izuzeće predviđa nacionalnim pravom ili uobičajenom praksom, uzimajući u obzir interes javnosti koji se opslužuje prikazom informacija.
4. Zahtjev za informacije vezane za okoliš može se odbiti ako bi se njihovim prikazom nepovoljno uticalo na:
 - (a) Povjerljivost postupka javnih organa vlasti, gdje se takva povjerljivost predviđa po nacionalnom pravu;
 - (b) Međunarodne odnose, nacionalnu odbranu ili javnu sigurnost;
 - (c) Tok pravde, mogućnost neke osobe da dobije pravično suđenje, ili mogućnost javnog organa da obavi uviđaj krivične ili disciplinske prirode;
 - (d) Povjerljivost komercijalnih i industrijskih informacija, gdje se takva povjerljivost štiti zakonom u cilju zaštite legitimnog ekonomskog interesa, U tom okviru, informacije o emisijama koje su relevantne za zaštitu okoliša se prikazuju;
 - (e) Prava intelektualne svojine;
 - (f) Povjerljivost ličnih podataka i/ili dosjela vezanih za neko fizičko lice gdje to fizičko lice nije dalo pristanak na prikazivanje informacija javnosti, gdje se takva povjerljivost predviđa po nacionalnom pravu;

- (g) Interese trećeg lica koje je dostavilo tražene informacije, a da to lice nije ili se ne može staviti pod pravnu obavezu da to uradi, i tamo gdje to lice nije dalo pristanak na prikazivanje materijala; ili
- (h) Okoliš na koji se informacije odnose, poput lokacija za gajenje rijetkih vrsta.

Prethodno navedeni temelji za odbijanje se tumače na restriktivan način, uzimajući u obzir interes javnosti koji se opslužuje prikazivanjem informacija i uzimajući u obzir to da li se tražene informacije odnose na emisije u okoliš.

5. Tamo gdje javni organi vlasti ne drže tražene informacije vezane za okoliš, taj javni organ vlasti čim je prije moguće obavještava tražioca kojem javnom organu vlasti on smatra da bi se ovaj moga obratiti za tražene informacije, ili prosljeđuje zahtjev tom organu i u skladu s tim obavještava tražioca.
6. Svaka Potpisnica osigurava, ako se informacije izuzete od prikazivanja u skladu s paragrafom 3 (c) i 4 iz gornjeg teksta mogu izdvojiti bez obzira na povjerljivost izuzetih informacija, da javni organ vlasti stavi na raspolaganje ostatak informacija vezanih za okoliš koje se mogu zahtijevati.
7. Odbijenica zahtjeva se mora dostaviti u pismenoj formi ako je zahtjev bio u pismenoj formi ili ako tražilac to zahtijeva. Odbijenicom će se iskazati razlozi za odbijanje i dati informacije o pristupu proceduri revizije predviđenoj u skladu sa članom 9. Odbijenica će se načiniti što je prije moguće a najkasnije u roku od mjesec dana, osim ako obimnost i kompleksnost informacija ne opravdava produženje ovog roka na dva mjeseca nakon dostave zahtjeva. Tražilac informacija obavještava se o tom produženju kao i o razlozima kojima se ono pravda.
8. Svaka Potpisnica može dozvoliti svojim javnim organima vlasti da naplate naknadu za dostavu informacija, ali ta naknada ne smije premašivati razuman iznos. Javni organi vlasti koji imaju namjeru naplaćivanja takve naknade za dostavu informacija moraju staviti tražiocu na raspolaganje cjenik naknada koje se mogu naplatiti, koji će ukazivati na okolnosti pod kojima se one mogu naplatiti ili se od njihovog plaćanja osloboditi i kada dostava informacija ovisi o avansnom plaćanju takve naknade.

Član 5.

PRIKUPLJANJE I DISTRIBUCIJA INFORMACIJA VEZANIH ZA OKOLIŠ

1. Svaka Potpisnica osigurava sljedeće:
 - (a) Da javni organi vlasti posjeduju i ažuriraju informacije vezane za okoliš koje su relevantne po njihove funkcije;
 - (b) Ustanovljavanje obaveznih sistema tako da postoji adekvatan protok informacija prema javnim organima vlasti o predloženim i postojećim aktivnostima koje mogu imati značajnog utjecaja na okoliš;
 - (c) U slučaju eventualne direktne prijetnje ljudskom zdravlju ili okolišu, bilo da je ona uzrokovana ljudskom djelatnošću ili prirodnim uzrocima, sve informacije koje bi mogle omogućiti javnosti da poduzme mjere na sprečavanju ili

ublažavanju štete koja proizilazi iz te prijetnje a koje drže javni organi vlasti se odmah i bez odlaganja distribuiraju pripadnicima javnosti koji mogu biti ugroženi.

2. Svaka Potpisnica osigurava da, u okviru nacionalne legislative, način na koji javni organi stavljaju informacije vezane za okoliš na raspolaganje javnosti bude transparentan i da te informacije budu učinkovito pristupačne, između ostalog, putem:
 - (a) Pružanja dostatnih informacija javnosti o vrsti i obimu informacija vezanih za okoliš koje drže javni organi vlasti, te osnovnim uslovima i rokovima pod kojima se te informacije čine raspoloživima i pristupačnima, te proces kojim se one mogu ostvariti;
 - (b) ustanovljenja i održavanja praktičnih aranžmana, poput:
 - (i) javno pristupačnih lista, registara i dosjea;
 - (ii) zahtijevanja od zvaničnika da podrže javnost u ostvarivanju pristupa informacijama u sklopu ove Konvencije, te
 - (iii) utvrđivanja tačaka kontakta; te
 - (c) Pružanja pristupa informacijama vezanim za okoliš sadržanim u listama, registrima ili dosjeima naznačenim u potparagrafu (b) (i) besplatno,
3. Svaka Potpisnica osigurava da informacije vezane za okoliš budu progresivno raspoložive u elektronskim bazama podataka kojima javnost može lako pristupiti putem mreža javnih telekomunikacija. Informacije pristupačne u tom obliku trebale bi uključivati:
 - (a) Izvještaje o stanju okoliša, kako je navedeno u paragrafu 4. u donjem tekstu;
 - (b) Tekstove legislative o okolišu ili tekstove koji se na njega odnose;
 - (c) Po mogućnosti, politike, planove i programe koji se odnose ili vežu za okoliš, te sporazume o okolišu; te
 - (d) Ostale informacije, do mjere do koje bi raspoloživost takvih informacija u tom obliku olakšala primjenu nacionalnog zakona kojim se sprovodi ova Konvencija, Pod uslovom da su takve informacije lako raspoložive u elektronskom obliku.
4. Svaka Potpisnica u redovnim intervalima koji ne prelaze tri do četiri godine objavljuje i distribuira nacionalni izvještaj o stanju okoliša, uključujući informacije o kvalitetu okoliša i informacije o pritiscima na okoliš.
5. Svaka Potpisnica će poduzeti mjere u okviru svoje legislative u svrhu distribuiranja, između ostalog:
 - (a) Legislativnih i dokumenata politike, poput dokumenata o strategijama, politikama, programima i akcionim planovima vezanim za okoliš, te izvještaja o napredovanju i njihovoj sprovedbi, pripremanih na različitim nivoima vlasti;
 - (b) Međunarodnih sporazuma, konvencija i ugovora o pitanjima vezanim za okoliš; te
 - (c) Drugih značajnih međunarodnih dokumenata o okolišnim pitanjima, zavisno od slučaja.

6. Svaka Potpisnica će podsticati operatere čije aktivnosti imaju značajnog utjecaja na okoliš da informiraju javnost na redovnoj osnovi i utjecaju na okoliš svojih djelatnosti i proizvoda, u skladu s potrebama, u okviru dobrovoljnih programa eko-etiketiranja i eko-revizije ili drugim sredstvima.
7. Svaka Potpisnica:
 - (a) Objavljuje činjenice i analize činjenica koje smatra relevantnim i važnima u oblikovanju značajnih prijedloga za okolišnu politiku;
 - (b) Objavljuje ili na drugi način čini pristupnima raspoloživi pojašnjavajući materijal o svom odnosu s javnošću po pitanjima koja spadaju u opseg ove Konvencije; te
 - (c) U adekvatnoj formi dostavlja informacije o radu javnih funkcija na obavljanju javnih usluga koje se odnose na okoliš od strane svih nivoa vlasti.
8. Svaka Potpisnica razvija mehanizme u cilju osiguranja da se javnosti dostave dovoljne informacije o proizvodu na način kojim se potrošačima omogućava da donose svjestan okolišni izbor.
9. Svaka Potpisnica preduzima korake u cilju progresivnog ustanovljenja, uz uzimanje u obzir međunarodnih procesa po potrebi, koherentnog sistema na nacionalnom nivou za popisivanje ili registraciju zagađivača na strukturiranoj, kompjuteriziranoj i javno pristupačnoj bazi podataka koja se prikuplja putem standardiziranog izvještavanja. Takav sistem može uključivati ulaz, ispuštanje i prijenos određenog raspona supstanci i proizvoda, uključujući vodu, energiju i korištenje resursa, sa određene lepeze aktivnosti na okolišne medije i na lokacije za terenski i vanterenski tretman i odlaganje.
10. Ničim u ovom članu se ne mogu ograničiti prava Potpisnica da odbiju prikazati određene okolišne informacije u skladu s članom 4, paragrafima 3 i 4.

Član 6.

UČEŠĆE JAVNOSTI U ODLUČIVANJA O KONKRETNIM AKTIVNOSTIMA

1. Svaka Potpisnica:
 - (a) Primjenjuje odredbe ovog člana u odnosu na odluke o tome da li dozvoliti predložene aktivnosti navedene u aneksu I;
 - (b) U skladu sa svojim nacionalnim zakonom, također primjenjuje odredbe ovog člana na odluke o predloženim aktivnostima koje nisu navedene u aneksu I a koje mogu imati značajnog utjecaja na okoliš. U tom cilju, Potpisnice određuju da li je takva predložena aktivnosti podložna primjeni ovih odredbi; te
 - (c) Može odlučiti, zavisno od slučaja, ako je tako predviđeno po nacionalnom pravu, da ne primjenjuje odredbe ovog člana na predložene aktivnosti koje služe u svrhu nacionalne odbrane, ako ta Potpisnica smatra da bi takva primjena imala nepovoljnog utjecaja na te svrhe.

2. Zainteresirana javnost se mora obavijestiti, bilo putem javne obavijesti ili pojedinačno, zavisno od potreba, u ranoj fazi postupka odlučivanja po pitanjima okoliša, te na adekvatan, blagovremen i učinkovit način, između ostalog, o:
 - (a) Predloženoj aktivnosti i primjeni o kojoj će se donositi odluka;
 - (b) Prirodi mogućih odluka ili nacrtu odluka;
 - (c) Javnom organu vlasti nadležnom za donošenje odluke;
 - (d) Predviđenoj proceduri, koja uključuje, kada i kako se te informacije mogu obezbijediti:
 - (i) Početak procedure;
 - (ii) Mogućnosti za učešće javnosti;
 - (iii) Vrijeme i mjesto eventualno predviđene javne rasprave;
 - (iv) Naznaku javnog organa vlasti od kog se relevantne informacije mogu dobiti i gdje se relevantne informacije drže u cilju toga da ih javnost može pogledati;
 - (v) Naznaku relevantnog javnog organa vlasti ili bilo kog drugog službenog organa kojem se mogu dostaviti komentari ili pitanja, te vremenski raspored za dostavljanje komentara i pitanja; te
 - (vi) Naznaku o tome koje su informacije o okolišu relevantne za predloženu aktivnost raspoložive; te
 - (e) Činjenici da je ta aktivnost podložna nacionalnoj ili prekograničnoj proceduri za procjenu utjecaja na okoliš.
3. Procedure za učešće javnosti uključuju razumne vremenske rokove za različite faze, čime se omogućuje dovoljno vremena za informisanje javnosti u skladu s paragrafom 2. iz gornjeg teksta i za pripremanje javnosti na učinkovito učešće tokom odlučivanja po pitanjima okoliša.
4. Svaka Potpisnica omogućava učešće javnosti u ranoj fazi, kada su sve opcije otvorene i može doći do učinkovitog učešća javnosti.
5. Svaka Potpisnica bi trebala, po potrebi, podsticati moguće kandidate da utvrde zainteresiranu javnost, da ulaze u diskusiju, i da pružaju informacije vezane za ciljeve svoje prijave prije nego što se prijave za dobivanje dozvole.
6. Svaka Potpisnica zahtijeva od nadležnih javnih organa vlasti da daju zainteresiranoj javnosti pristupa u cilju pregleda, na zahtjev gdje se tako traži po nacionalnom pravu, besplatno i čim je prije moguće, svih informacija relevantnih za odlučivanje iz ovog člana koje su raspoložive u vrijeme postupka učešća javnosti, bez obzira na pravo Potpisnica da odbiju prikazati određene informacije u skladu s članom 4, paragrafi 3. i 4. Relevantne informacije uključuju najmanje, a bez obzira na odredbe člana 4:
 - (a) Opis lokacije i fizičkih i tehničkih karakteristika predložene aktivnosti, uključujući procjenu očekivanih rezidua i emisija;
 - (b) Opis značajnih efekata predložene aktivnosti na okoliš;

- (c) Opis mjera predviđenih u cilju sprečavanja i/ili smanjenja efekata, uključujući emisije;
 - (d) Netehnički siže gore navedenoga;
 - (e) Osnovne crte glavnih alternativa koje je proučavao kandidat; te
 - (f) U skladu s nacionalnim pravom, osnovne izvještaje i savjete date javnom organu vlasti u vrijeme kad će se informirati zainteresirana javnost u skladu s paragrafom 2. iz gornjeg teksta.
7. Procedurama za učešće javnosti će se omogućiti javnosti da dostavlja u pismenoj formi, po potrebi, na javnoj raspravi ili propitivanju kod kandidata, sve eventualne komentare, informacije, analize i mišljenja za koja ona smatra da su relevantna po predloženu aktivnost.
8. Svaka Potpisnica osigurava da se odlukom u dužni obzir uzima i ishod učešća javnosti.
9. Svaka Potpisnica osigurava da se, u slučaju da odluku donese javni organ vlasti, javnost promptno informira o odluci u skladu s odgovarajućim procedurama. Svaka Potpisnica pruža javnosti na raspolaganje tekst odluke zajedno s razlozima i razmatranjima na kojima je odluka zasnovana.
10. Svaka Potpisnica osigurava da se, kada javni organ vlasti ponovno razmatra ili ažurira operativne uslove za neku aktivnost iz paragrafa 1, odredbe paragrafa 2. do 9. ovog člana primjenjuju mutatis mutandis, te tamo gdje to odgovara.
11. Svaka Potpisnica, u okviru svog nacionalnog zakona, do moguće i odgovarajuće mjere, primjenjuje odredbe ovog člana na odluke o tome da li dozvoliti namjerno ispuštanje genetski modificiranih organizama u okoliš.

Član 7.

UČEŠĆE JAVNOSTI VEZANO ZA PLANOVE, PROGRAME I POLITIKE KOJI SE ODNOSU NA OKOLIŠ

Svaka Potpisnica sačinjava odgovarajuće praktične i/ili druge odredbe za učešće javnosti tokom priprema planova i programa koji se odnose na okoliš, u transparentnom i pravičnom okviru, pošto je dostavila neophodne informacije javnosti. U tom okviru se primjenjuje član 6, paragrafi 3, 4. i 8. Javnost koja eventualno učestvuje će utvrditi relevantni javni organ vlasti, uzimajući u obzir ciljeve ove Konvencije. To odgovarajuće mjere, svaka Potpisnica pokušava obezbijediti mogućnosti za učešće javnosti u pripremi politika koje se odnose na okoliš.

Član 8.

UČEŠĆE JAVNOSTI TOKOM PRIPREME IZVRŠNIH UREDBI I/ILI OPĆERIMJENJIVIH PRAVNO OBAVEZUJUĆIH NORMATIVNIH INSTRUMENTA

Svaka Potpisnica se trudi promovirati učinkovito učešće javnosti u odgovarajućoj fazi, i dok su opcije još uvijek otvorene, tokom pripreme od strane javnih organa vlasti izvršnih uredbi i drugih opće primjenjivih pravno obavezujućih pravila koja mogu imati značajnog utjecaja na okoliš. U tom cilju treba poduzeti naredne korake:

- (a) Treba utvrditi vremenske rokove dovoljne za učinkovito učešće;
- (b) Treba objaviti ili na drugi način pružiti na raspolaganje javnosti nacrt pravila;
- (c) Javnosti treba dati mogućnost da dostavi komentare, direktno ili putem predstavničkih konsultativnih tijela.

Rezultati učešća javnosti se uzimaju u obzir koliko je god to moguće.

Član 9. PRISTUP PRAVDI

1. Svaka Potpisnica, u okviru svog nacionalnog prava, osigurava da svako lice koje smatra da je njegov zahtjev za dostavu informacija u skladu s članom 4. ignoriran, neosnovano odbijen, u cjelini ili djelimično, na njega dat neadekvatan odgovor, ili inače nije obrađen u skladu s odredbama tog člana, ima pristupa postupku revizije pred sudom ili drugim neovisnim i nepristrasnim tijelom ustanovljenim po zakonu.

U okolnostima gdje Potpisnica osigurava takvu reviziju putem suda, ona osigurava da to lice također ima pristupa ekspeditivnom postupku ustanovljenom po zakonu, a koji je besplatan ili jeftin, za ponovno razmatranje od strane javnog organa vlasti ili za reviziju od strane neovisnog i nepristrasnog tijela osim suda.

Konačne odluke u sklopu ovog paragrafa 1. su obavezujuće po javni organ vlasti koji čuva informacije. Razlozi se iznose pismenim putem, barem tamo gdje se pristup informacijama odbija u skladu s ovim paragrafom.

2. Svaka Potpisnica, u okviru svog nacionalnog prava, osigurava da zainteresirani pripadnici javnosti koji

- (a) imaju dovoljnog interesa,

ili, alternativno,

- (b) Tvrde da je došlo do ugrožavanja prava, tamo gdje se po zakonu o upravnom postupku od Potpisnice to traži kao preduslov,

Imaju pristupa proceduri revizije pred sudom i/ili drugim neovisnim i nepristrasnim tijelom ustanovljenim zakonom, u cilju pobijanja materijalne i proceduralne zakonitosti bilo koje odluke, činjenja ili propusta podložnog odredbama člana 6, te kada je tako predviđeno po nacionalnom zakonu i bez obzira na paragraf 3. u donjem tekstu, drugim relevantnim odredbama ove Konvencije.

Šta je to što predstavlja dovoljan interes i ugrožavanje prava utvrđuje se u skladu sa zahtjevima nacionalnog prava i sukladno s ciljevima davanja zainteresiranoj javnosti širokog pristupa pravdi u okviru opsega ove Konvencije. U tom cilju, interes svih nevladinih organizacija koje ispunjavaju zahtjeve iz člana 2, paragraf 5, smatra se dovoljnim u svrhu potparagrafa (a) u gornjem tekstu. Za te organizacije se također smatra da imaju prava koja se mogu ugroziti u svrhu potparagrafa (b) u gornjem tekstu.

Odredbama ovog paragrafa 2. ne isključuje se mogućnost preliminarne procedure revizije pred upravnim organom vlasti, i ne ugrožava se zahtjev iscrpljivanja procedura upravne revizije prije pristupanja procedurama sudske revizije, tamo gdje takav zahtjev postoji po nacionalnom zakonu.

3. Pored i bez obzira na procedure revizije iz paragrafa 1. i 2. u gornjem tekstu, svaka Potpisnica osigurava da, tamo gdje pripadnici javnosti ispunjavaju kriterije eventualno postavljene po njenom nacionalnom pravu, oni imaju pristupa upravnim ili sudskim procedurama za pobijanje činjenja i propusta privatnih lica i javnih organa vlasti koji se protive odredbama njenog nacionalnog prava koje se odnosi na okoliš.

4. Pored i bez obzira na paragraf 1. u gornjem tekstu, postupcima iz paragrafa 1, 2. i 3. iz gornjeg teksta osiguravaju se adekvatni i učinkoviti pravni lijekovi, uključujući i privremene mjere po potrebi, i moraju biti pravične, pravedne, blagovremene i ne smiju se ograničavati visinom naknada. Odluke u sklopu ovog člana će se donositi ili bilježiti u pismenoj formi. Odluke sudova, te kad je god to moguće i drugih tijela, moraju biti pristupačne javnosti.

5. U cilju unapređivanja učinkovitosti odredbi ovog plana, svaka Potpisnica osigurava dostavu javnosti informacija o pristupu procedurama upravne i sudske revizije, i razmatra mogućnost ustanovljenja odgovarajućih mehanizama pomoći u cilju uklanjanja ili smanjivanja finansijskih i drugih prepreka pristupu pravdi.

Član 10. SKUPŠTINA POTPISNICA

1. Prva Skupština Potpisnica će se zakazati najkasnije godinu dana nakon datuma stupanja na snagu ove Konvencije. Nakon toga, redovna skupština Potpisnica će se održavati barem jednom u dvije godine, osim ako Potpisnice ne odluče drugačije, ili na pismeni zahtjev neke od Potpisnica, pod uslovom da u roku od šest mjeseci nakon što Izvršni sekretar Ekonomske komisije za Evropu proslijedi taj zahtjev svim Potpisnicama taj zahtjev dobije podršku od barem jedne trećine Potpisnica.

2. Na svojim skupštinama, Potpisnice će pod stalnim nadziranjem držati implementaciju ove Konvencije na osnovu redovnog izvještavanja od strane Potpisnica, i s narednim na umu, one će:

- (a) razmatrati politike i pravne i metodološke pristupe za pristup informacijama, učešće javnosti u odlučivanju, te pristup pravdi po pitanju okolišnih predmeta, u smislu njihovog daljnjeg unapređivanja;
- (b) razmjenjivati informacije vezane za iskustvo stečeno u zaključivanju i sprovođenju bilateralnih i multilateralnih sporazuma i drugih sporazuma relevantnih po ciljeve ove Konvencije a čije su Potpisnice jedna ili više Potpisnica;
- (c) tražiti, po potrebi, usluge relevantnih tijela ECE i drugih nadležnih međunarodnih tijela i posebnih komiteta po svim aspektima koji se odnose na postizanje ciljeva ove Konvencije;
- (d) ustanoviti eventualna podtijela ako bi to po njihovom mišljenju bilo potrebno;
- (e) pripremati, po potrebi, protokole na ovu Konvenciju;
- (f) razmatrati i usvajati prijedloge amandmana na ovu Konvenciju u skladu s odredbama Člana 14;
- (g) razmatrati i poduzimati dodatne radnje koje mogu biti potrebne za postizanje ciljeva ove Konvencije;
- (h) na svojoj prvoj skupštini, razmatrati i konsenzusom usvojiti poslovnik za svoje sastanke i sastanke podtijela;
- (i) na svojoj prvoj skupštini, razmatrati svoje iskustvo u implementaciji odredbi člana 5, paragrafa 9, te razmotriti koji su koraci neophodni u cilju daljnjeg razvijanja sistema iz tog paragrafa, uzimajući u obzir međunarodne procese i događanja, uključujući razradu odgovarajućeg instrumenta vezanog za ispuštanje zagađenja i prijenos registara ili popisa koji bi mogli biti aneksom ove Konvencije.

3. Na skupštini Potpisnica se može po potrebi razmatrati ustanovljenje finansijskih aranžmana na bazi konsenzusa.

4. Ujedinjene nacije, njihove specijalizovane agencije i Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i svaka državna ili regionalna organizacija za ekonomsku integraciju koja po članu 17. ima pravo potpisati ovu Konvenciju ali koja nije zvanična Potpisnica ove Konvencije, te svaka međuvladina organizacija kvalificirana u oblastima na koje se ova Konvencija odnosi, imati će pravo učešća kao posmatrači na skupštinama Potpisnica.

5. Svaka nevladina organizacija, kvalificirana u oblastima na koje se ova Konvencija odnosi, a koja je obavijestila Izvršnog sekretara Ekonomske komisije za Evropu o svojoj želji za bude zastupljena na skupštini Potpisnica imati će pravo učešća kao posmatrač, osim ako ne tome ne usprotivi najmanje jedna trećina od prisutnih Potpisnica.

- 6. U svrhu paragrafa 4. i 5. iz gornjeg teksta, u pravilniku iz paragrafa 2 (h) iz gornjeg teksta obezbijedit će se praktični aranžmani za proceduru prijema i drugi relevantni uslovi.

Član 11. PRAVO GLASA

1. Osim slučajeva predviđenih u paragrafu 2. u donjem tekstu, svaka Potpisnica ove Konvencije ima pravo na jedan glas.

2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju, u predmetima u okviru svoje nadležnosti, vršit će svoja prava glasa uz broj glasova jednak broju svojih država-članica koje su Potpisnice ove Konvencije. Takve organizacije neće vršiti svoje pravo glasa ako njihove države-članice vrše svoje, i obrnuto.

Član 12. SEKRETARIJAT

Izvršni sekretar Ekonomske komisije za Evropu vrši sljedeće funkcije sekretarijata:

- (a) Zakazivanje skupština i priprema skupština Potpisnica,
- (b) Prosljeđivanje Potpisnicama izvještaja i drugih informacija primljenih u skladu s odredbama ove Konvencije; te
- (c) Ostale takve funkcije koje mogu utvrditi Potpisnice.

Član 13. ANEKSI

Aneksi na ovu Konvenciju predstavljaju njen sastavni dio.

Član 14. IZMJENE I DOPUNE NA KONVENCIJU

1. Svaka Potpisnica može predložiti izmjene i dopune na ovu Konvenciju.
2. Tekst svake predložene izmjene i dopune na ovu Konvenciju dostaviti će se pismenim putem Izvršnom sekretaru Ekonomske komisije za Evropu, koji će ih proslijediti svim Potpisnicama najkasnije devedeset dana prije skupštine Potpisnica na kojoj je ona predložena za usvajanje.
3. Potpisnice će načiniti svaki napor da postignu sporazum o svakoj predloženoj izmjeni i dopuni na ovu Konvenciju konsenzusom. Ako se iscrpe svi naponi ka konsenzusu, a ne postigne se sporazum, izmjene i dopune će u krajnjem slučaju usvojiti tro-četvrtinska većina glasova prisutnih Potpisnica koje glasaju na skupštini.
4. Izmjene i dopune na ovu Konvenciju koje se usvoje u skladu s paragrafom 3. u gornjem tekstu Depozitar će proslijediti svim Potpisnicama na ratifikaciju, odobravanje ili prihvatanje. Izmjene i dopune na ovu Konvenciju osim onih na aneks će stupiti na snagu za Potpisnice koje ih ratificiraju, odobre ili prihvate devedesetog dana nakon prijema kod Depozitara obavijesti o njihovoj ratifikaciji, odobrenju ili prihvatanju od strane najmanje tri četvrtine tih Potpisnica. Nakon toga će one stupati na snagu za svaku

drugu Potpisnicu devedesetog dana nakon što ta Potpisnica deponuje svoj instrument ratifikacije, odobrenja ili prihvatanja izmjena i dopuna.

5. Svaka Potpisnica koja nije u mogućnosti odobriti izmjenu i dopunu na aneks ove Konvencije će u tom smislu obavijestiti Depozitara u pismenoj formi u roku od dvanaest mjeseci od datuma priopćenja usvajanja. Depozitar će bez odlaganja obavijestiti sve Potpisnice o prijemu takve obavijesti. Potpisnica može u svako doba zamijeniti prihvatanje za svoju prethodnu obavijest, i nakon deponovanja instrumenta prihvatanja kod Depozitara, izmjene i dopune na taj aneks stupit će na snagu za tu Potpisnicu.

6. Po isteku dvanaest mjeseci od datuma njenog prosljeđivanja od strane Depozitara kako je predviđeno u paragrafu 4. u gornjem tekstu, izmjena i dopuna stupit će na snagu za one Potpisnice koje nisu dostavile obavijest Depozitaru u skladu s odredbama paragrafa 5. u gornjem tekstu, pod uslovom da ne najviše jedna trećina Potpisnica dostavila takvu obavijest.

7. U svrhu ovog člana, „prisutne Potpisnice s pravom glasa“ označava Potpisnice koje su prisutne i daju potvrđan ili odričan glas.

Član 15.

RAZMATRANJE USKLAĐENOSTI

Na skupštini Potpisnica će se utvrditi, na osnovu konsenzusa, opcioni aranžmani nekonfrontativne, nesudske i konsultativne prirode, za razmatranje usklađenosti s odredbama ove Konvencije. Tim aranžmanima će se omogućiti odgovarajući angažman javnosti, a one mogu uključivati i opciju razmatranja saopćenja od strane pripadnika javnosti po pitanjima vezanim za ovu Konvenciju.

Član 16.

RJEŠAVANJE SPOROVA

1. Ako dođe do spora između dvije ili više Potpisnica oko tumačenja ili primjene ove Konvencije, one će potražiti rješenje dogovorom ili nekim drugim sredstvom za rješavanje sporova prihvatljivim stranama u sporu.

2. Kod potpisivanja, ratificiranja, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja ovoj Konvenciji, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, Potpisnica može izjaviti pismenim putem Depozitaru da u smislu spora koji nije riješen u skladu s paragrafom 1. u gornjem tekstu, ona prihvata jedan ili oba naredna sredstva za rješavanje spora koja su obavezna u odnosu na svaku Potpisnicu koja prihvati istu obavezu:

- (a) Podnošenje spora Međunarodnom sudu pravde;
- (b) Arbitraža u skladu s procedurom uspostavljenom u Aneksu II.

3. Ako su strane u sporu prihvatile oba sredstva za rješavanje spora iz paragrafa 2. u gornjem tekstu, spor se može podnijeti samo Međunarodnom sudu pravde, osim ako se strane ne dogovore drugačije.

Član 17. POTPISIVANJE

Ova Konvencija biti će otvorena za potpisivanje u Aarhusu (Danska) 25. juna 1998. godine, a nakon toga u Sjedištu Ujedinjenih nacija u New Yorku, do 21. decembra 1998, od strane država-članica Ekonomske komisije za Evropu, kao i država koje imaju konsultativni status kod Ekonomske komisije za Evropu u skladu s paragrafima 8. i 11. Rezolucije Ekonomsko-socijalnog vijeća 36(IV) od 28. marta 1947, i od strane organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju koje osnuju suverene države-članice Ekonomske komisije za Evropu, na koje su njihove države-članice prenijele nadležnost vezanu za predmete koji se regulišu ovom Konvencijom, uključujući nadležnost za stupanje u sporazume u odnosu na te predmete.

Član 18. DEPOZITAR

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija postupa kao Depozitar ove Konvencije.

Član 19. RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE, ODOBRAVANJE I PRISTUPANJE

1. Ova Konvencija podložna je ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju od država-potpisnica i organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju.
2. Ova Konvencija biti će otvorena za pristupanje od 22. decembra 1998. godine od strane Država i organizacija za regionalnu ekonomsku saradnju iz člana 17.
3. Svaka druga Država, koja nije spomenuta u paragrafu 2. u gornjem tekstu, a koja je članica Ujedinjenih nacija, može pristupiti Konvenciji po odobrenju Skupštine Potpisnica.
4. Svaka organizacija iz člana 17. koja postane Potpisnica ove Konvencije a da nijedna od njenih država članica nisu Potpisnice, biti će obavezana svim obavezama u sklopu ove Konvencije. Ako su jedna ili više država članica takve jedne organizacije Potpisnice ove Konvencije, organizacija i njene države članice će odlučiti o svojim odnosnim nadležnostima za obavljanje svojih obaveza u sklopu ove Konvencije. U takvom slučaju, organizacija i države članice neće moći istovremeno vršiti svoja prava u sklopu ove Konvencije.
5. U svojim instrumentima ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju iz člana 17. izjavit će omjer svoje nadležnosti u odnosu na predmete koji se regulišu ovom Konvencijom. Te organizacije

će također informisati Depozitara o svakoj materijalnoj promjeni omjera svoje nadležnosti.

Član 20. STUPANJE NA SNAGU

1. Ova Konvencija stupa na snagu devedesetog dana nakon datuma deponovanja šesnaestog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.
2. U svrhu gornjeg paragrafa 1, svaki instrument deponovan od strane organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju neće se smatrati dodatnim na one koje su već deponovale države-članice takvih organizacija.
3. Za svaku državu ili organizaciju iz plana 17. koja ratificira, prihvati ili odobri ovu Konvenciju ili joj pristupi nakon deponovanja šesnaestog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja, Konvencija stupa na snagu devedesetog dana nakon datuma deponovanja od strane te države ili organizacije njenog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.

Član 21. POVLAČENJE

U svako doba nakon tri godine od datuma na koji je ova Konvencija stupila na snagu u odnosu na neku od Potpisnica, ta Potpisnica može se povući iz Konvencije dostavljanjem pismene obavijesti Depozitaru. Svako takvo povlačenje stupa na snagu devedesetog dana nakon datuma njegovog prijema od strane Depozitara.

Član 22. VJERODOSTOJNOST TEKSTOVA

Original ove Konvencije, čiji su tekstovi na engleskom, francuskom i ruskom jeziku jednako vjerodostojni, biti će deponovan kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

KAO POTVRDU TOGA, dole potpisani, kao propisno ovlaštena lica, potpisuju ovu Konvenciju.

U Aarhusu (Danska), dvadeset petog juna hiljadu devetsto devedeset osme godine.

ANEKS I

LISTA AKTIVNOSTI SPOMENUTIH U ČLANU 6, PARAGRAF 1(a)

1. Energetski sektor:

- rafinerije mineralne nafte i gasa;
- instalacije za gasifikaciju i opskrbu tekućim gorivima;
- termoelektrane i druge instalacije na sagorijevanje s ulaznom toplotom od 50 megavata (MW) ili većom;
- peći za koks;
- nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori, uključujući rastavljanje i prestanak rada takvih elektrana i reaktora 1/ (osim istraživačkih instalacija za proizvodnju i konverziju fisijskih i plodnih materijala čija maksimalna snaga ne prelazi 1 kW stalnog toplotnog opterećenja);
- instalacije za ponovnu obradu ozračenog nuklearnog goriva;
- instalacije dizajnirane:
 - o za proizvodnju ili obogaćivanje nuklearnog goriva;
 - o za obradu ozračenog nuklearnog goriva ili visoko radioaktivnog otpada;
 - o za konačno odlaganje ozračenog nuklearnog goriva;
 - o samo za konačno odlaganje radioaktivnog otpada;
 - o samo za držanje (planirano na više od 10 godina) ozračenih nuklearnih goriva ili radioaktivnog otpada na mjestu različitom od mjesta proizvodnje.

2. Proizvodnja i obrada metala:

- instalacije za pečenje ili kaljenje metalne slitine (uključujući sulfidne slitine);
- instalacije za proizvodnju željeza i čelika (primarnom ili sekundarnom fuzijom) uključujući kontinuirano odlijevanje, s kapacitetom od preko 2,5 tone po satu;
- instalacije za obradu željeznih metala:
 - (i) tople valjaonice s kapacitetom od preko 20 tona sirovog čelika po satu;
 - (ii) kovačnice s čekićima čija energija prelazi 50 kilo-džula po udaru, gdje se koristi toplinska energija koja prelazi 20 MW;
 - (iii) primjena zaštitnih prekrivača od fuzioniranog metala s ulaznim materijalima koji prelaze 2 tone sirovog čelika po satu;
- livnice željeznih metala s proizvodnim kapacitetom većim od 20 tona dnevno;
- instalacije:
 - (i) za proizvodnju neželjeznih sirovih metala iz rudače, koncentrata ili sekundarnih sirovina metalurškim, hemijskim ili elektrolitičkim procesima;
 - (ii) za topljenje, uključujući legiranje, neželjeznih metala, uključujući obnovljene proizvode (rafiniranje, lijevanje, itd.), s kapacitetom topljenja od preko 4 tona dnevno za olovo i kadmij, ili od preko 20 tona dnevno za sve ostale metale;
- instalacije za površinski tretman metala i plastičnih materijala uz pomoć elektrolitičkih ili hemijskih procesa gdje obim kada za tretman prelazi 30m³.

3. Industrija minerala:

- instalacije za proizvodnju cementnog klinkera u rotacionim komorama uz proizvodni kapacitet od preko 500 tona dnevno, ili kreča u rotacionim komorama uz proizvodni kapacitet od preko 50 tona dnevno, ili u drugim pećima s proizvodnim kapacitetom od preko 50 tona dnevno;
- instalacije za proizvodnju azbesta i izradu proizvoda od azbesta;
- instalacije za proizvodnju stakla, uključujući staklenu vunu, s kapacitetom topljenja od preko 20 tona dnevno;
- instalacije za topljenje mineralnih supstanci, uključujući proizvodnju mineralnih vlakana, s kapacitetom topljenja od preko 20 tona dnevno;
- instalacije za proizvodnju keramičkih proizvoda pečenjem, posebno krovnog crijepa, cigli, vatrostalnih cigli, pločica, kamenih i porcelanskih predmeta, s proizvodnim kapacitetom od preko 75 tona dnevno, i/ili s kapacitetom komore od preko 4 m³ i postavkom gustine po komori od preko 300 kg/m³.

4. Hemijska industrija: Proizvodnja u okviru značenja kategorija aktivnosti sadržanih u ovom paragrafu označava proizvodnju na industrijskom nivou hemijskom obradom supstanci ili grupa supstanci navedenim u potparagrafima (a) do (g):

(a) hemijske instalacije za proizvodnju baznih organskih hemikalija, poput:

- (i) prostih vodougljika (linearnih ili cikličnih, zasićenih ili nezasićenih, alipatskih ili aromatskih);
- (ii) vodougljika sa sastojkom kisika, poput alkohola, aldehida, ketona, karboksilnih kiselina, estera, acetata, etera, peroksida, epoksidnih smola;
- (iii) sumpornih vodougljika;
- (iv) dušičnih vodougljika, poput amina, amida, dušičnih jedinjenja, nitro-jedinjenja ili nitratnih jedinjenja, nitrila, cijanata, izocijanata;
- (v) vodougljika sa sastojkom fosfora;
- (vi) halogenskih vodougljika;
- (vii) jedinjenja organskih metala;
- (viii) osnovnih plastičnih materijala (polimera, sintetičkih vlakana i vlakana na bazi celuloze);
- (ix) sintetičkih guma;
- (x) boja i pigmenata;
- (xi) površinski aktivnih agenasa i surfaktanata;

(b) hemijske instalacije za proizvodnju baznih neorganskih hemikalija, poput:

- (i) plinova, poput amonijaka, hlora ili vodik hlorida, fluora ili vodik fluorida, ugljičnih oksida, sumpornih jedinjenja, dušičnih oksida, vodika, sumpor dioksida, karbonil hlorida;
- (ii) kiselina, poput hromne kiseline, vodofluorne kiseline, fosforne kiseline, dušične kiseline, vodohlorične kiseline, sumporne kiseline, sumpornih otopina, sulfurne kiseline;
- (iii) baza, poput amonijum hidroksida, kalijum hidroksida, natrijevog hidroksida;
- (iv) soli, poput amonijum hlorida, kalijum hlorata, natrijevog karbonata, kalcijevog karbonata, perborata, nitrata srebra;
- (v) nemetala, metalnih oksida i drugih neorganskih jedinjenja poput kalcijum karbida, silikona, silikon karbida;

(c) hemijske instalacije za proizvodnju đubriva na osnovu fosfora, dušika ili kalija (prostih ili jedinjenja);

(d) hemijske instalacije za proizvodnju osnovnih proizvoda za zdravlje bilja i biocida;

(e) instalacije kod kojih se koriste hemijski ili biološki procesi za proizvodnju baznih farmaceutskih proizvoda;

(f) hemijske instalacije za proizvodnju eksploziva;

(g) hemijske instalacije kod kojih se koristi hemijska ili biološka obrada za proizvodnju proteinskih dodataka za prehranu, fermentata i drugih proteinskih supstanci.

5. Upravljanje otpadom:

- instalacije za sagorijevanje, obnavljanje, hemijski tretman ili odlaganje na deponiju opasnog otpada;
- instalacije za sagorijevanje općinskog otpada s kapacitetom od preko 3 tona po satu;
- instalacije za odlaganje neopasnog otpada s kapacitetom od preko 50 tona dnevno;
- deponije koje primaju preko 10 tona dnevno ili s ukupnim kapacitetom koji prelazi 25.000 tona, isključujući deponije inertnog otpada.

6. Pogoni za tretman otpadnih voda s kapacitetom od preko 150.000 stanovništva.

7. Industrijski pogoni za:

- (a) proizvodnju pulpe od drveta i sličnih vlaknastih materijala;
- (b) proizvodnju papira i kartona s proizvodnim kapacitetom od preko 20 tona dnevno.

8. (a) Izgradnja linija za međugradski željeznički saobraćaj i aerodroma 2/ s osnovnom dužinom piste od 2.100 m ili više;

(b) Izgradnja autoputeva i brzih cesta; 3/

(c) Izgradnja novog puta od četiri ili više traka, ili ispravljanje i/ili proširivanje postojećeg puta od dvije trake ili manje, u cilju omogućavanja četiri ili više traka, tamo gdje bi taj novi put, ispravljeni i/ili prošireni dio puta bio 10 km ili više neprekidne dužine.

9. (a) Kopneni vodeni putevi i luke za kopneni vodeni saobraćaj koji omogućava prolaz plovila od preko 1.350 tona;

(b) Trgovačke luke, pristaništa za utovar i istovar povezana s kopnenim i vanjskim lukama (uključujući pristaništa za trajekte), koji omogućavanju prolaz plovilima od preko 1.350 tona.

10. Programi za izlučivanje ili vještačko dopunjavanje podzemnih voda gdje je godišnji obim izlučene ili nadopunjene vode jednak ili veći od 10 miliona kubnih metara.

11.(a) Radovi na prijenosu vodenih resursa između riječnih slivova gdje se tim prijenosom žele spriječiti moguće nestašice vodi i gdje količina prenesene vode iznosi preko 100 miliona kubnih metara godišnje;

(b) U svim drugim slučajevima, radovi na prijenosu vodenih resursa između riječnih slivova gdje višegodišnji prosječni protok sliva izlučivanja premašuje 2.000 miliona kubnih metara godišnje, i gdje količina prenesene vode premašuje 5% od tog protoka.

U oba slučaju isključen je prijenos cjevovodima pijaće vode.

12. Eksploatacija nafte i prirodnog gasa u komercijalne svrhe, gdje količina eksploatacije premašuje 500 tona dnevno u slučaju nafte, i 500.000 kubnih metara dnevno u slučaju gasa.

13. Brane i druge instalacije namijenjene za zadržavanje ili stalno čuvanje vode, gdje nova ili dodatna količina vode koja se zadržava ili čuva premašuje 10 miliona kubnih metara.

14. Cjevovodi za prijenos gasa, nafte ili hemikalija s promjerom od preko 800 mm i dužinom od preko 40 km.

15. Instalacije za intenzivni uzgoj peradi ili svinja s preko:

- (a) 40.000 mjesta za perad;
- (b) 2.000 mjesta za tovne svinje (preko 30 kg); ili
- (c) 750 mjesta za krmače.

16. Kamenolomi i otvoreni kopovi gdje površina lokacije premašuje 25 hektara, ili eksploatacija treseta, gdje površina lokacije premašuje 150 hektara.

17. Izgradnja vršnih električnih vodova s naponom od 220 kV ili više i dužinom od preko 15 km.

18. Instalacije za spremište nafte, petrohemijske i hemijskih proizvoda s kapacitetom od 200.000 tona ili više.

19. Druge aktivnosti:

- Pogoni za predtretman (operacije poput pranja, izbjeljivanja, mercerizacije) ili bojenja vlakana ili tekstila, gdje kapacitet tretmana premašuje 10 tona dnevno;
- Pogoni za bojenje kože gdje kapacitet tretmana premašuje 12 tona gotovog proizvoda dnevno;
- (a) klaonice s kapacitetom proizvodnje većom od 50 tona dnevno;
- (b) tretman i obrada namijenjeni za proizvodnju prehrambenih proizvoda od:

- životinjskih sirovina (osim mlijeka) s proizvodnim kapacitetom gotovih proizvoda većim od 75 tona dnevno;
- biljnih sirovina s proizvodnim kapacitetom gotovih proizvoda većim od 30 tona dnevno (prosječna vrijednost na kvartalnoj osnovi);
- (c) tretman i obrada mlijeka, gdje je količina dobivenog mlijeka veća od 200 tona dnevno (prosječna vrijednost na godišnjoj osnovi);
- instalacije za odlaganje ili reciklažu životinjskih tijela i životinjskog otpada s kapacitetom tretmana većim od 10 tona dnevno;
- instalacije za površinski tretman supstanci, predmeta ili proizvoda uz pomoć organskih rastvarača, osobito za obradu čelika, štampanje, premaze, odmašćivanje, vodonepropusnost, kalibraciju, bojenje, čišćenje i impregnaciju, s kapacitetom potrošnje od preko 150 kg na sat ili preko 200 tona godišnje;
- instalacije za proizvodnju čumura (spaljeni ugljen) ili elektrografita uz pomoć spaljivanja i grafitizacije.

20. Svaka aktivnost koja nije obuhvaćena paragrafima 1-19 u gornjem tekstu, a gdje se predviđa učešće javnosti u sklopu procedure procjene utjecaja na okoliš, u skladu s nacionalnom legislativom.

21. Odredba Člana 6, paragrafa 1(a) ove Konvencije ne odnosi se ni na jedan od gore spomenutih projekata poduzetih isključivo ili pretežno u cilju istraživanja, razvoja i ispitivanja novih metoda ili proizvoda na manje od dvije godine, osim ako bi se njima vjerovatno uzrokovao značajan nepovoljan efekat na okoliš ili zdravlje.

22. Svaka promjena ili proširenje aktivnosti, gdje se samom takvom promjenom ili proširenjem ispunjavaju kriteriji/pragovi uspostavljeni u ovom aneksu, predmetom su člana 6, paragrafa 1 (a) ove Konvencije. Svaka druga promjena ili proširenje aktivnosti predmetom su člana 6, paragrafa 1 (b) ove Konvencije.

Napomene

1/ Nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori prestaju bivati takvom instalacijom kad se svo nuklearno gorivo i drugi radioaktivno kontaminirani elementi permanentno uklone sa lokacije instalacije.

2/ U svrhu ove Konvencije, „aerodrom“ označava aerodrom koji je u skladu s definicijom iz Čikaške konvencije iz 1944. godine, kojom se uspostavlja Međunarodna organizacija za civilnu avijaciju (Aneks 14).

3/ U svrhu ove Konvencije, „brza cesta“ označava cestu koja je u skladu s definicijom iz Evropskog sporazuma o glavnim arterijama međunarodnog saobraćaja od 15. novembra 1975. godine.

Aneks II ARBITRAŽA

1. U slučaju da dođe do spora koji se preda na arbitražu u skladu s članom 16, paragraf 2, ove Konvencije, strana ili strane će obavijestiti sekretarijat o predmetu arbitraže i naznačiti osobito članove ove Konvencije čije su tumačenje ili primjena u pitanju. Sekretarijat će proslijediti primljene informacije svim Potpisnicama ove Konvencije.
2. Arbitražni tribunal se sastoji od tri člana. I strana ili strane tužiteljice i druga strana ili strane u sporu imenuju arbitražnog suca, a dva arbitražna suca tako imenovana će zajedničkim dogovorom odrediti trećeg arbitražnog suca, koji će biti predsjednik arbitražnog tribunala. On ne smije biti državljanin nijedne od strana u sporu, niti mjesto njegovog uobičajenog boravišta smije biti na teritoriji ijedne od tih strana, niti on smije biti zaposlen kod njih, niti smije biti da je radio na tom slučaju u bilo kom drugom svojstvu.
3. Ako se predsjednik arbitražnog tribunala ne odredi u roku od dva mjeseca od imenovanja drugog arbitražnog suca, Izvršni sekretar Ekonomske komisije za Evropu će, na zahtjev bilo koje od strana u sporu, odrediti predsjednika u daljnjem dvomjesečnom roku.
4. Ako jedna od strana u sporu ne imenuje arbitražnog suca u roku od dva mjeseca od prijema zahtjeva, druga strana može u tom smislu informisati Izvršnog sekretara Ekonomske komisije za Evropu, koji će imenovati predsjednika arbitražnog tribunala u roku od daljnjeg dvomjesečnog roka. Po imenovanju, predsjednik arbitražnog tribunala će zahtijevati da strana koja nije imenovala arbitražnog suca to učini u roku od dva mjeseca. Ako ona to ne učini u datom roku, predsjednik će obavijestiti Izvršnog sekretara Ekonomske komisije za Evropu, koji će obaviti to imenovanje u daljnjem dvomjesečnom roku.
5. Arbitražni tribunal donosi odluku u skladu s međunarodnim pravom i odredbama ove Konvencije.
6. Svaki arbitražni tribunal osnovan u skladu s odredbama predviđenim u ovom aneksu sačinjava svoj vlastiti pravilnik.
7. Odluke arbitražnog tribunala, i o postupku i o suštini, donose se većinom glasova njegovih članova.
8. Tribunal može poduzeti sve potrebne mjere u cilju ustanovljavanja činjenica.
9. Strane u sporu će olakšati rad arbitražnog tribunala a osobito korištenjem svih sredstava koja su im na raspolaganju, one će:
 - (a) dostaviti tribunalu sve relevantne dokumente, sredstva i informacije;

(b) omogućiti mu, po potrebi, da poziva svjedoke ili vještake i da pribavi njihovo svjedočenje.

10. Strane i arbitražni suci moraju štiti povjerljivost svake informacije koju dobiju u povjerenju tokom postupanja arbitražnog tribunala.

11. Arbitražni tribunal može, na zahtjev jedne od strana, preporučiti privremene mjere zaštite.

12. Ako se jedna od strana u sporu ne pojavi pred arbitražnim tribunalom ili ne pruži odbranu svog slučaja, druga strana može zahtijevati od tribunala da nastavi postupak i da donese svoju konačnu odluku. Odsustvo jedne strane ili nedavanje odbrane jedne strane svog slučaja ne predstavlja prepreku postupanju.

13. Arbitražni tribunal može saslušati i utvrditi protutužbe koje proizilaze direktno iz predmeta spora.

14. Ako arbitražni tribunal ne odredi drukčije zbog osobitih okolnosti slučaja, izdaci tribunala, uključujući naknade za njegove članove, padaju na teret strana u sporu u jednakom omjeru. Tribunal vodi evidenciju svih svojih izdataka, i dostavlja njihov konačni obračun stranama.

15. Svaka Potpisnica ove Konvencije koja ima interes za pravnu prirodu predmeta spora, a koja bi mogla biti pod uticajem odluke u datom slučaju, može intervenirati u postupku uz dopuštenje tribunala.

16. Arbitražni tribunal mora donijeti svoju presudu u roku od pet mjeseci od datuma svog ustanovljenja, osim ako ne utvrdi da je neophodno da produži vremenski rok na period koji ne bi trebao biti duži od pet mjeseci.

17. Presuda arbitražnog tribunala mora biti praćena objašnjenjem razloga. Ona je konačna i obavezujuća za sve strane u sporu. Presudu će arbitražni tribunal proslijediti stranama u sporu i sekretarijatu. Sekretarijat će proslijediti primljene informacije svim Potpisnicama Konvencije.

18. Svaki spor koji može proizaći između strana vezano za tumačenje ili izvršenje presude svaka strana može podnijeti arbitražnom tribunalu koji je donio odluku, ili, ako se do njega ne može doći, drugom tribunalu ustanovljenom u tu svrhu na isti način kao i prvi.

Ovim potvrđujem da je gornji prijevod na bosanski jezik identičan originalu sačinjenom na engleskom jeziku.

Sarajevo, 23.05.2006. godine

*Ovlašteni sudski tumač za engleski/bosanski jezik
Branka Ramadanović*